

UCHWAŁA NR IX/43/19
RADY GMINY GILOWICE

z dnia 29 kwietnia 2019 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Gilowice na lata 2019-2021

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 poz. 506) i art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018r. poz. 998) **Rada Gminy Gilowice uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Gilowice na lata 2019 – 2021 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gilowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania z mocą obowiązującą od dnia 01 stycznia 2019 r.

Przewodniczący Rady Gminy

Mirosław Pyclik

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE GILOWICE NA LATA 2019 – 2021

Podstawę prawną opracowania Programu stanowi treść przepisu art. 176 ust 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Gilowice, 2019 r.

I. Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Gilowice na lata 2019-2021 jest dokumentem Gminy Gilowice opracowanym w celu realizowania przez wspólnotę samorządową konstytucyjnej zasady udzielania szczególnej pomocy rodzinie i dziecku. Podejmowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej. Prawidłowe funkcjonowanie rodziny ma wpływ na to, jak kształtują się nasze prawidłowe wartości.

Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawna rodziny. Rodzina to mała grupa społeczna szczególnego rodzaju. Charakteryzuje się silnymi więziami emocjonalnymi i formalnymi, które występują pomiędzy jej członkami. Opiera się ona na dwóch rodzajach więzi: małżeństwie i pokrewieństwie. Mówiąc o rodzinie z socjologicznego punktu widzenia, mówimy o niej jako o grupie pierwotnej. To taka grupa, do której należymy od momentu narodzin aż do śmierci, bez względu na to czy tego chcemy czy nie. Rodzina to również grupa formalna, mająca określoną prawnie strukturę, cele i normy w ramach których funkcjonuje w społeczeństwie. W rodzinie zaspokajane są wielorakie potrzeby jej członków. Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone indywidualną opieką ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb, dzięki czemu może się odpowiednio rozwijać. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko czuje się bezpiecznie, jest pewne siebie, ufne wobec rodziców, a także otwarte wobec innych ludzi, zachowuje się przy tym swobodnie. Rodzina ma ogromne znaczenie dla życia i prawidłowego rozwoju dziecka, które jest całkowicie uzależnione od świata dorosłych. Rodzina pozostaje dla ogromnej większości dzieci i dorosłych podstawowym zespołem wspólnoty życia. Dla wielu dom staje się podporą emocjonalną, ostoją bezpieczeństwa.

Zasady i formy wspierania rodzin przeżywających trudności w spełnianiu swoich funkcji, borykających się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi określone zostały w ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Na mocy art. 3 ust.1 tej ustawy obowiązek wspierania rodzin z problemami spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.

Występowanie rodzin dysfunkcyjnych i niewydolnych wychowawczo to składowa wielu czynników, wynikających zarówno z problemów istniejących wewnątrz danej rodziny (np. brak jednego rodzica, ubóstwo, długotrwała choroba, alkoholizm, narkomania, przemoc), jak i z uwarunkowań społecznych (np. upadek znaczenia instytucji małżeństwa, kryzys ekonomiczny, bezrobocie, migracje, wpływ otoczenia). Działania naprawcze zmierzają do przywrócenia rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania swoich ról i opierają się na zmianie negatywnych zachowań oraz poszukiwaniu rozwiązań w trudnych sytuacjach.

Podmiotem realizującym ten cel na poziomie Gminy Gilowice jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gilowicach. Pracownicy socjalni jak i również asystent rodziny Ośrodka Pomocy Społecznej w Gilowicach w ramach wykonywania swoich obowiązków zawodowych podejmują działania zmierzające do poprawy funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych, które borykają się z różnorodnymi problemami. Podstawowym zadaniem GOPS jest bezpośrednie organizowanie i wykonywanie zadań związanych z zaspokojeniem potrzeb jednostek i rodzin pozostających w trudnej sytuacji życiowej poprzez rozpoznawanie tych potrzeb, bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń w formie pieniężnej, rzeczowej i usługowej. Pomoc powinna

koncentrować się na wspomaganiu osób i rodzin wymagających wsparcia w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej, a także wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych i kompleksowych rozwiązań. W tym celu GOPS współpracuje ze środowiskiem lokalnym, pedagogami szkolnymi, funkcjonariuszami Policji, kuratorami sądowymi: zawodowymi i społecznymi z wydziału rodzinnego i karnego, pielęgniarkami środowiskowymi, placówkami leczniczymi, sądami, prokuraturą, powiatowym urzędem pracy, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, poradnią psychologiczno - pedagogiczną, kościołami, organizacjami pozarządowymi.

Uwarunkowania prawne podejmowanych działań.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej jest najważniejszym aktem prawnym regulującym wszystkie aspekty życia członków naszego społeczeństwa. Jest to akt prawny najwyższej wagi, któremu powinny być podporządkowane ustawy i rozporządzenia dotyczące różnych sfer życia społecznego. Realizując „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Gilowice na lata 2019 – 2021” należy brać pod uwagę w szczególności:

- Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998)
- Ustawę z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „ Za życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz. 1250)
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz.1508 ze zm.)
- Ustawę z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134)
- Ustawę z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2018r. poz. 2220)
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390)
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 2137).
- Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionych do alimentów (Dz. U. z 2018r. poz. 554 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start 300+” (Dz.U z 2018r., poz. 1060)
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. 2017r. poz. 1832 z późn. zm.)

II. Diagnoza środowiska lokalnego

Sytuacja demograficzna

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Gilowice na lata 2019 – 2021 powstał w oparciu o diagnozę problemów rodzin z terenu Gminy Gilowice, przeżywających trudności opiekuńcze i wychowawcze, opracowaną m.in. na podstawie danych statystycznych pochodzących ze źródeł ewidencji ludności Urzędu Gminy w Gilowicach, rejestrów i sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z danych placówek oświatowych. Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem ośrodka pomocy społecznej. Dla potrzeb opracowania niniejszego Programu zebrano informacje nt. liczby mieszkańców, ilości dzieci z terenu gminy w placówkach oświatowych, skali korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, a także innych świadczeń udzielanych przez GOPS.

Zgodnie z danymi uzyskanymi z Urzędu Gminy w Gilowicach w dniu 31 grudnia 2018r. Gmina Gilowice liczyła **6 184** mieszkańców, z czego Gilowice **4 534**, Rychwałd **1 650** mieszkańców

Tabela. Podstawowe wskaźniki demograficzne dotyczące Gminy Gilowice:

Lp.	Wskaźnik	Gmina Gilowice 2018 r.
1.	Ludność (w tys.)	6 184
2.	Liczba osób do 18 roku życia	1 359
3.	Liczba osób w wieku produkcyjnym (19-65 lat)	3 922

4.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (66 i więcej lat)	903
5.	Urodzenia	70
6.	Zgony	59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazywanych przez Ewidencję Ludności UG.

Tabela 2. Liczba dzieci w placówkach oświatowych na terenie Gminy Gilowice:

Lp.	Wskaźnik	Gmina Gilowice
1.	Zespół Szkół w Gilowicach	505
2.	Szkoła Podstawowa w Rychwałdzie	147
3.	Przedszkole w Gilowicach	80
4.	Przedszkole Publiczne w Rychwałdzie	54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z placówek oświatowych

III. Analiza sytuacji rodzin objętych pomocą społeczną na terenie Gminy Gilowice.

1. Charakterystyka świadczeniobiorców GOPS

W przypadkach, gdy rodzina nie podołała problemom codziennego życia i jej funkcjonowanie w obecnym stanie stało się niemożliwe, należy podjąć interwencję polegającą na zapewnieniu bezpieczeństwa dla wszystkich jej członków, a ponadto podjąć pracę na rzecz przywrócenia zdolności rodziny do prawidłowego funkcjonowania. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy finansowej na potrzeby bieżące dla zapewnienia rodzinom tzw. minimum egzystencji oraz wsparcia socjalnego i środowiskowego.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gilowicach jest głównym realizatorem zadań pomocy społecznej. Ponadto realizuje inne zadania mające na celu wsparcie rodziny, a w szczególności należące do kompetencji gminy na podstawie ustaw:

- świadczeniach rodzinnych;
- pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Karty Dużej Rodziny;
- „Za Życiem”;
- dodatkach mieszkaniowych.

Pomoc społeczna jest elementem składowym systemu zabezpieczenia społecznego. Stosowanie do art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej jest ona instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Ustawa o pomocy społecznej określa przesłanki udzielania pomocy osobom i rodzinom, do których należą:

- ubóstwo;
- sieroctwo;
- bezdomność;
- bezrobocie;
- niepełnosprawność;
- długotrwała lub ciężka choroba;
- przemoc w rodzinie;
- potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;

• bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;

Øtrudnoœ w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczpospolitej Polskiej status uchodzcy lub ochron uzupełniającą;

Øtrudnoœ w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakladu karnego;

Øalkoholizm lub narkomania;

Ødzarzenie losowe i sytuacja kryzysowa;

Øklska żywiołowa lub ekologiczna.

Tabela 3. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Gilowice w latach 2016 – 2018:

lata	ludnoœ w Gminie Gilowice (dane z UG)	osoby objęte pomocą społeczną	% wszystkich mieszkańców Gm. Gilowice	liczba rodzin objętych pomocą społeczną	w tym rodziny zamieszkujące tereny wiejskie
2016	6 142	436	7,03%	164	164
2017	6 180	433	6,95%	174	174
2018	6 184	413	6,68%	166	166

Źródło: Gminny Oœrodek Pomocy Społecznej w Gilowicach

W roku 2018 z róznych form pomocy skorzystało **166** rodzin, liczących **413** osób w rodzinie, co stanowi **6,68%** wszystkich mieszkańców Gminy Gilowice (liczba osób korzystających z pomocy jest najwyższa w 2016 r).

Tabela 4. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną:

		2016		2017		2018	
		ogółem	Liczba osób w rodzinach	ogółem	Liczba osób w rodzinach	ogółem	Liczba osób w rodzinach
Rodziny z dziećmi		72	325	70	307	67	292
liczba dzieci	1	14	37	15	42	14	34
	2	25	101	24	89	20	79
	3	19	92	19	96	21	101
	4	8	50	8	49	8	47
	5	2	13	2	14	2	14
	6	3	23	1	8	1	8
	7 i więcej	1	9	1	9	1	9
w tym: rodziny niepełne		16	58	15	45	19	61
liczba dzieci	1	4	8	3	5	6	12
	2	5	17	7	20	6	20
	3	5	20	5	20	6	23
	4 i więcej	2	13	0	0	1	6

Źródło: Gminny Oœrodek Pomocy Społecznej w Gilowicach

Wœrd ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2018 r. rodziny z dziećmi stanowiły 40,36 %, w tym rodziny niepełne to 11,45 % ogółu.

Dokonując szczegółowej analizy typów rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną zauwayc można, że ze œwiadcze na mocy z ustawy o pomocy społecznej korzystały przede wszystkim rodziny z jednym, dwojgiem i trojgiem dzieci. W roku 2018 rodziny z jednym dzieckiem stanowiły 8,4 % ogółem rodzin, z dwojgiem dzieci stanowiły 12,05 %, a rodziny z trojgiem dzieci 12,65 % wszystkich rodzin objętych œwiadczeniami. Niewielki odsetek ogółu rodzin korzystających z pomocy stanowiły natomiast rodziny wielodzietne np. rodziny z czworgiem dzieci to załedwie 4,8 % ogółu rodzin. Podobna tendencja utrzymała się w przypadku pomocy œwiadczonej na rzecz rodzin niepełnych. W 2018 roku œwiadczenia otrzymywały rodziny niepełne z jednym, z dwojgiem i z trojgiem dzieci stanowiące odpowiednio po 3,6 % wszystkich rodzin objętych pomocą.

Należy zaznaczyć, że rodziny z dziećmi zostały zabezpieczone pod względem finansowym przede wszystkim z tytułu wypłacanych świadczeń wychowawczych od kwietnia 2016r. a od 2018r. świadczenia „Dobry Start”. Otrzymują także świadczenia rodzinne z różnymi przysługującymi dodatkami. Również rodzinom niepełnym w których alimentacja jednego z rodziców dziecka jest bezskuteczna przysługuje prawo do świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego. Istotnym faktem pomocy dla rodzin z dziećmi jest także pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym wypłacana w formie stypendium przez Urząd Gminy Gilowice.

Tabela 5. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Gilowice w latach 2016 – 2018:

Powód przyznania pomocy	2016 rok			2017 rok			2018 rok		
	ogółem rodziny		osób w rodzinach	ogółem rodziny		osób w rodzinach	ogółem rodziny		osób w rodzinach
		w tym na wsi			w tym na wsi			w tym na wsi	
Ubóstwo	84	84	203	78	78	170	68	68	150
Potrzeba ochrony macierzyństwa	34	34	214	26	26	132	24	24	135
Bezrobocie	51	51	165	41	41	107	40	40	98
Niepełnosprawność	20	20	30	20	20	27	18	18	27
Długotrwała choroba	70	70	169	63	63	151	55	55	115
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	22	22	96	14	14	72	14	14	49
Trudności w przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego	3	3	3	3	3	3	2	2	3
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	13	13	19	11	11	16	10	10	14
Przemoc w rodzinie	6	6	20	4	4	13	3	3	9
Zdarzenia losowe	1	1	1	1	1	2	0	0	0
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	1	1	1	2	2	2	3	3	3
Kłeska żywiołowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0

źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gilowicach

Powodami przyznania pomocy społecznej w latach 2016 – 2018 w Gminie Gilowice były w szczególności: ubóstwo, a w następnej kolejności: bezrobocie, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz niepełnosprawność. W 2018 r. z powodu ubóstwa pomoc skierowano do 68 rodzin. Liczba rodzin w latach poprzednich utrzymywała się na wyższym poziomie. Liczba rodzin objętych wsparciem GOPS z powodu bezrobocia maleje. Najwięcej rodzin skorzystało z pomocy

		terapeutyczna uzależnionym i ich rodzinom poprzez grupy wsparcia i grupy samopomocy, współfinansowanie różnych form spędzania czasu wolnego i imprez sportowych.
4.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w Gilowicach	Wsparcie i pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemu przemocy, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, monitorowanie rodzin z tym problemem, specjalistyczne poradnictwo oraz kierowanie ofiar i sprawców do uczestnictwa w programach korekcyjno- edukacyjnych w PCPR w Żywcu.
5.	Placówki służby zdrowia z terenu gminy Gilowice	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej,
6.	Placówki oświatowo - wychowawcze z terenu gminy Gilowice	Działalność edukacyjno-wychowawcza, rozwój sportu, organizowanie wypoczynku, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla rodziców i dzieci,
7.	Gminny Ośrodek Kultury w Gilowicach	Rozwój kultury oraz sportu, prowadzenie zajęć dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych, organizowanie imprez kulturalnych i sportowych
8.	Gminna Biblioteka Publiczna	Realizuje potrzeby czytelnicze dzieci i dorosłych, prowadzi zajęcia upowszechniające.
9.	Inne	W działania na rzecz rodziny włączają się również organizacje pozarządowe – stowarzyszenia, parafie, jednostki OSP, kluby sportowe.

IV. Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, określiła obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, który spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Stosownie do art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

1. opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny,
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
4. finansowanie :
 - a) podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające:
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadapcyjnym;
6. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej zamieszkałego na terenie gminy.

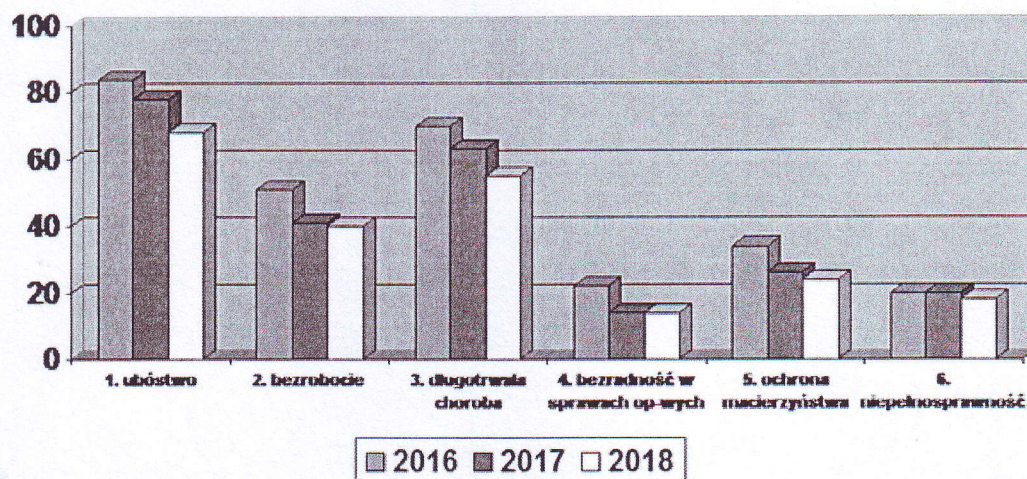
Wsparcie rodziny winno polegać w szczególności na: wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczej rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomocy w integracji, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.

z tego powodu w roku 2016r. i 2017r. Istotnym powodem udzielenia pomocy społecznej była również bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Najwyższa w 2016 r. (22 rodzin) i uległa zmniejszeniu w 2017 r. i w 2018 r. (14 rodzin). Nadal na wysokim poziomie pozostaje liczba rodzin objętych wsparciem GOPS z powodu długotrwałej choroby. W 2016 r. z w/wym. powodu pomocy udzielono 70 rodzinom a w kolejnych latach uległo zmniejszeniu w 2017r. (63 rodzin) a w 2018r. (55 rodzin). Powodem przyznania pomocy w tut. ośrodku była również niepełnosprawność. Najwięcej rodzin skorzystało z pomocy z w/wym. powodu w 2016 r. i 2017r. (20 rodzin).

Na przestrzeni ostatnich lat nastąpił znaczący wzrost świadczenia pracy socjalnej przez ośrodek pomocy społecznej dla osób i rodzin, które w coraz większym stopniu narażone są na różnego rodzaju dysfunkcje prowadzące do zaburzenia prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. W związku ze wzrostem świadczenia przez pracowników pracy socjalnej spada udzielanie wsparcia finansowego w pomocy społecznej z uwagi, iż wypłacane są świadczenia rodzinne i świadczenia wychowawcze rodzinom.

Praca socjalna w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r (Dz. U. z 2018 r. poz.1508 ze zm.) to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Wykres 1. Najczęstsze powody przyznawania pomocy w Gminie Gilowice



Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gilowicach

2. Zasoby gminy

Program Wspierania Rodziny w Gminie Gilowice na lata 2019 – 2021 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Działania na rzecz dziecka i rodziny realizują instytucje opisane w poniższej tabeli.

Tabela 6. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny:

LP.	NAZWA PLACÓWKI	RODZAJ DZIAŁALNOŚCI
1.	Urząd Gminy Gilowice	Dowozy dzieci niepełnosprawnych, stypendia.
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gilowicach	Praca socjalna, pomoc finansowa i rzeczowa z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego, dożywianie dzieci w szkołach, specjalistyczne poradnictwo, aktywizacja społeczno-zawodowa, specjalistyczne usługi opiekuńcze, wsparcie asystenta rodziny, realizacja pieczy zastępczej, realizacja zadania Karta Dużej Rodziny
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gilowicach	Wsparcie psychologiczne, przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu w rodzinach, podejmowanie działań zmierzających do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione, pomoc

Praca z rodziną powinna być prowadzona w szczególności w formie:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- terapii i mediacji;
- usług dla rodzin z dziećmi, w tym opiekuńczych i specjalistycznych;
- pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- organizowania dla rodzin spotkań (grup wsparcia, grup samopomocowych).

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dała gminom możliwość przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom poprzez wspieranie rodzin, w tym m.in. przez asystenta rodziny. Asystentura jest pogłębioną, systematyczną pracą środowiskową. Zadaniem asystenta rodziny jest udzielenie wsparcia rodzinie w której funkcje opiekuńczo – wychowawcze są zaburzone, w podejmowanych wysiłkach zmierzających do przezwyciężenia sytuacji kryzysowych i żeby rodzina samodzielnie potrafiła rozwiązywać problemy w opiece i wychowaniu dzieci. Należy podkreślić fakt, iż asystent rodziny nie pracuje jedynie z rodzinami biologicznymi mającymi problemy opiekuńczo-wychowawcze i zagrożonymi odebraniem dziecka, ale również z rodzinami, którym ograniczono już prawa rodzicielskie poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

Realizując swoje zadania, asystent systematycznie współpracował z: pracownikami socjalnymi, pedagogami szkolnymi, wychowawcami klas, kuratorami zawodowymi, dzielnicowymi, a także służbą zdrowia i innymi instytucjami niezbędnymi do prawidłowego i kompleksowego wspierania rodziny. Aktualnie Ośrodek Pomocy Społecznej w Gilowicach zatrudnia **1 asystenta rodziny**.

Tabela 7. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w latach 2016-2018:

Rodziny	Rok		
	2016	2017	2018
Ogółem	9	11	10
O liczbie dzieci:			
1	1	4	3
2	1	2	2
3	3	2	3
4 i więcej	4	3	2

W wyniku dysfunkcji, które dotyczą rodziny objęte wsparciem dochodzi do sytuacji kryzysowych, kiedy należy zabezpieczyć dobro małoletnich dzieci poprzez umieszczenie w pieczy zastępczej.

Tabela 8. Liczba dzieci przebywających w systemie pieczy zastępczej w latach 2016-2018:

Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	2016	2017	2018
	7 dzieci	7 dzieci (1 dziecko do września 2017r.)	6 dzieci

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem” określająca uprawnienia kobiet w ciąży i rodzin do wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej, a także instrumentów polityki na rzecz rodziny.

Ustawa zakłada realizację wsparcia kobiet w ciąży i rodzin m.in. poprzez:

- zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży;
- zapewnienie kobietom w ciąży dostępu do diagnostyki prenatalnej;
- zapewnienie dostępu do poradnictwa w zakresie rozwiązań wspierających rodzinę;
- zapewnienie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu w kwocie 4.000zł.;
- zapewnienie odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

V. Odbiorcy Programu

Gminny Program Wsparcia Rodziny skierowany jest głównie do rodzin dysfunkcyjnych, jednakże wsparciem objęte zostaną także rodziny, które na skutek różnych sytuacji życiowych, znalazły się w sytuacji wymagającej udzielenia pomocy przez placówki i instytucje, prowadzące działania na rzecz wspierania rodziny.

Program głównie kierowany jest do:

- rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i zagrożonych kryzysem, w których występują: ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia oraz inne negatywne zjawiska,
- rodzin dotkniętych przemocą,
- rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- rodzin wielodzietnych,
- rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym,
- małoletnich matek,
- rodzin niepełnych,
- rodzin wychowujących dzieci w wieku 0-5 lat,
- rodzin zmagających się z trudnościami wychowania dzieci w wieku dojrzewania,
- rodzin naturalnych, w związku z umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.

Przewidywana praca z rodziną oraz wszelkiego rodzaju formy pomocy mają na celu przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, jak również aktywizację i wzmocnienie działalności instytucji, placówek i organizacji pozarządowych na rzecz wspierania rodziny. Działania skierowane są na zapewnienie bezpieczeństwa dzieci oraz podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów w celu zapewnienia optymalnego rozwoju dzieci oraz ogólnego podniesienia jakości życia całej rodziny.

VI. Cele i zadania programu

Cel główny programu

Zapewnienie kompleksowego wsparcia dzieciom i rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w Gminie Gilowice.

Cel szczegółowy 1.

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.

Cel szczegółowy 2.

Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym funkcjonowaniu i wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych.

Adresatami niniejszego programu są dzieci i rodziny przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej.

Cel szczegółowy 1.

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny

Zadania	Wskaźniki realizacji działań
1) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. - zabezpieczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	- liczba i formy udzielonej pomocy - liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych pomocą

2) objęcie dożywianiem dzieci tego wymagających	- liczba dzieci korzystających z posiłków
3) monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	- liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych monitorowaniem
4) objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą, w tym m.in. kierowanie do Poradni Psychologicznych, Placówek Wychowawczo Zawodowych, PCPR-ów	- liczba podejmowanych interwencji kryzysowych, - ilość godzin dokonanego nieodpłatnego poradnictwa specjalistycznego,
5) zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	- liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych ośrodkach - wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w placówkach

Cel szczegółowy 2.

Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym funkcjonowaniu i wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych.

Zadania	Wskaźniki realizacji działań
1) przeciwdziałanie przemocy i alkoholizmowi w rodzinie, podejmowanie działań w zakresie poprawy sytuacji rodzin dotkniętych przemocą i rozwiązywanie sytuacji kryzysowych. 2) współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołami, placówkami wsparcia dziennego, świetlicami środowiskowymi w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych	- liczba podjętych działań - liczba osób objętych wsparciem
2) zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego i wsparcia psychologicznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy dla rodzin dysfunkcyjnych w tym: a) działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom dzieci i młodzieży. b) programy korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy. c) poradnictwo specjalistyczne dla ofiar przemocy.	- liczba i rodzaj miejsc poradnictwa specjalistycznego - liczba osób i udzielonych porad z podziałem na kategorie problemowe - liczba i formy przekazów informujących o miejscach pomocy
3) działania aktywizujące zawodowo i społecznie na rzecz rodzin, w których opiekunowie pozostają bez pracy, w ramach projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.	- liczba osób i rodzin objętych projektem - liczba i rodzaj udzielonego wsparcia
4) umożliwienie funkcjonowania na terenie gminy rodzin wspierających.	- liczba rodzin wspierających
5) monitorowanie środowisk zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy przemocy, uzależnień	- liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych monitoringiem.
6) w zależności od zdiagnozowanych potrzeb – zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia asystenta rodziny.	- liczba rodzin, którym przydzielono asystenta - liczba asystentów pracujących na rzecz mieszkańców gminy

Program realizowany będzie przez Gminę Gilowice we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

VII. Realizatorzy Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021 będzie realizowany przez następujące podmioty:

· Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (koordynator Programu),

- Urząd Gminy,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Placówki oświatowe,
- Gminny Ośrodek Kultury.

Realizatorzy Programu winni przy realizacji zadań wynikających z Programu współpracować z innymi podmiotami takimi jak:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żywcu,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Żywcu,
- Punkt Konsultacyjno – Terapeutyczny,
- Organizacje pozarządowe zajmujące się dzieckiem i rodziną,
- Sąd (kuratorzy zawodowi i społeczni),
- Komisariat Policji,
- Kościoły i związki wyznaniowe,
- Prokuratura,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu.

VIII. Spodziewane rezultaty programu

1. Poprawienie funkcjonowania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.
2. Podniesienie poziomu kompetencji wychowawczych i rodzicielskich, zwiększenie motywacji i aktywności własnej rodziców o podejmowania pozytywnych zmian.
3. Zwiększenie wsparcia terapeutycznego, psychologicznego, prawnego i socjalnego dla rodzin.
4. Zapobieżenie wykluczeniu społecznemu dzieci z rodzin znajdujących się trudnej sytuacji materialnej.
5. Zwiększenie wykorzystania własnych zasobów przez rodziny.
6. Ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w różnych formach pieczy zastępczej, w tym w szczególności w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
7. Podniesienie jakości usług świadczonych przez podmioty realizujące Program.
8. Propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego, rozwijania zainteresowań wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców.
9. Zwiększenie ilości programów, projektów realizowanych na rzecz dziecka i rodziny.
10. Zwiększenie koordynacji działań instytucji i organizacji społecznych na poziomie lokalnym oraz pełniejsze wykorzystanie społecznego potencjału.

IX. Źródła finansowania Programu

Zakłada się, że Program finansowany będzie ze środków:

- 1) budżetu Gminy,
- 2) budżetu Państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych gminy z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej,
- 3) innych funduszy, programów i źródeł.

X. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring Gminnego Programu Wspierania Rodziny będzie realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gilowicach. Monitoring i ewaluacja odbywać się będzie na podstawie sporządzonej sprawozdawczości z wykonywanych działań oraz analizy zebranych danych dotyczących zrealizowanych

w ramach Programu działań podejmowanych przez podmioty zaangażowane w jego realizację. Ocena skuteczności będzie dokonywana głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników. Informacje te będą przedkładane Radzie Gminy Gilowice do dnia 31 marca każdego roku za rok poprzedni.